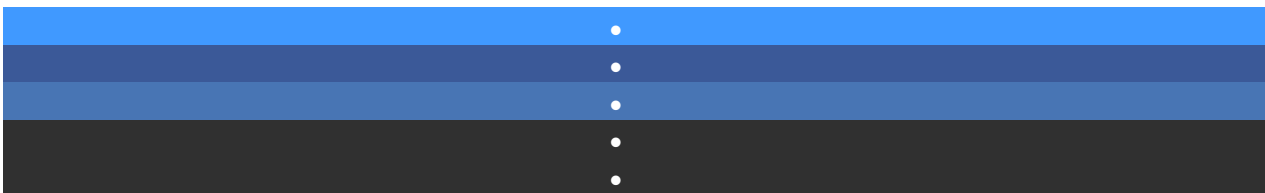

2019-09-04

Forskare: Swatabs tvättmetod är en bluff

Företaget Swatabs patenterade teknik för att tvätta med kallt, avjoniserat vatten ifrågasätts av flera forskare. Men fastighetsägaren Åke Sundvall går ändå vidare med planerna på att testa tekniken i Stockholm. Energimyndigheten framhåller att det redan finns liknande kommersiella applikationer och att metoden hotar starka ekonomiska intressen.

Efter kritiken konstaterar Energimyndigheten att tvättmedel och rengöringsmedel omsätter miljardbelopp på marknaden och representeras av stora befintliga affärsintressen. Foto: Bluescan/Wikimedia commons

För tre år sedan rapporterade Aktuell Hållbarhet att tekniken skulle testas för första gången i två höghus i bostadsområdet Nydala i Malmö av fastighetsägaren MKB. Nyligen berättade vi att även fastighetsägaren Åke Sundvall ska låta boende i Tensta torn i Stockholm testa tekniken med början den 19 september. I går meddelade även HSB Stockholm att tvätt med kallt avjoniserat vatten utan tvättmedel ska testas på hundratals hyresgäster i en ny "miljötvättstuga" på Rinkebysvängen, i Rinkeby i Stockholm, som en del av hållbarhetsarbetet.

"Metoden, som testats i laboratoriemiljö, innebär att extremt rent vatten i kombination med mikrobubblor gör normalt smutsad tvätt lika ren som i en traditionell tvättanläggning", skriver HSB i pressmeddelandet.

Swatab:s teknik kallas för Diro och fick 2017 utmärkelsen "Climate solver" av Världsnaturfonden WWF. Den har också beviljats innovationsstöd av Energimyndigheten, sammanlagt cirka 2,8 miljoner kronor i två omgångar, först för att verifiera och marknadsföra Diro-systemet, sedan för att marknadsföra det för kommersiell tvätt.

Tekniken innebär att kallt vatten leds till ett filterskåp där det renas och avjoniseras. Därefter leds det kalla vattnet in i tvättmaskinerna för att som enda metod rena tvätten, det vill säga inget tvättmedel ska tillsättas. Metoden sparar, förutom kemikalier i form av tvättmedel, både energi- och underhållskostnader åt fastighetsägaren. Men enligt forskare är metoden en bluff i bemärkelsen att den saknar vetenskapligt stöd och inte tvättar rent.

Efter den senaste artikeln i Aktuell Hållbarhet kontakter forskaren David Wensbo Posaric vid Lunds universitet både redaktionen och fastighetsägaren och ifrågasätter metoden kraftigt. David Wensbo Posaric är disputerad kemist vid institutionen för medicinsk teknik vid Lunds universitet och aktiv i Innovation Skåne. Han menar att marknadsföringen av tvättmetoden bygger på "pseudovetenskapliga föreställningar" och att metoden inte lever upp till de krav på vithet som ställs när tvättmedel testas. David Wensbo Posaric har bland annat gjort en egen film där en person som uppges vara en av de boende som testat metoden i Malmö berättar att tvätten aldrig blev riktigt ren och att hyresgästerna numera får tvätta i en intilliggande, vanlig tvättstuga.

I våras rapporterade tidningen Ny teknik att fem kemiforskare skrivit till Energimyndigheten och kraftigt kritiserat bolaget som de anser ägnar sig åt pseudovetenskap.

I en skriftlig kommentar till Aktuell Hållbarhet säger Energimyndigheten att de positiva resultaten av tvätt-tester ifrån testinstitutet Swerea IVF 2014 var viktiga vid deras tidigare bedömningar.

"Vi gjorde bedömningen att de aktuella resultaten utgjorde en tillräcklig grund för att stötta en vidareutveckling av tekniken. Inte minst mot bakgrund av den potential vi såg för en sådan lösning med koppling till såväl miljö och hälsa som till möjlig framtida svensk export", skriver myndigheten till Aktuell Hållbarhet.

Enligt Energimyndigheten finns det en del vetenskaplig litteratur som beskriver hur vatten, där joner och lösta gaser tagits bort, kan användas för att avlägsna bland annat fett.

"Sådant vatten används även, sedan åtskilliga år, i olika kommersiella applikationer för att bland annat avlägsna fett och olja, även i Sverige. Vi har också konstaterat att tvättmedel och rengöringsmedel omsätter miljardbelopp på marknaden och representeras av stora befintliga affärsintressen", skriver myndigheten.

Hur menar Energimyndigheten att tekniken skulle kunna fungera, med en kemisk/fysikalisk förklaringsmodell?

"Det finns ett par lite olika förklaringsmodeller i den vetenskapliga litteraturen. Som myndighet är det inte vår sak att ta ställning till vilken av dessa som är rätt. Det vi tittar på är istället om metoden verkar fungera, och om det i så fall finns potential att bygga ett

bolag som kan sprida denna lösning i stor skala på marknaden”, skriver Energimyndigheten.

Enligt Energimyndigheten inkom Swatab under förra året med en ny ansökan, men i våras drogs den tillbaka av bolaget självt.

”Först om vi får in en ansökan ifrån bolaget så kommer vi att göra en förnyad bedömning”, skriver Energimyndigheten till Aktuell Hållbarhet.

Från fastighetsbolaget Åke Sundvall får Aktuell Hållbarhet en kopia på svaret till forskaren David Wensbo Posaric:

”Åke Sundbergs bedömning är att SWATAB är ett seriöst företag och de fortsätter därför med sin satsning enligt redan upplagd plan.”

Företaget Swatab har getts tillfälle att bemöta kritiken i artikeln men har inte inkommit med någon kommentar.

Pernilla Strid

pernilla.strid@aktuellhallbarhet.se